

საგანმანათლებლო-ელექტრონული პორტალი

ელექტრონული პორტალების შექმნა ინტერნეტის სწრაფ განვითარებას მოჰყვა. ხშირად ასეთი პორტალები მრავალგვარი ინფორმაციის მისაწოდებლად გამოიყენება, ან ბლოკების ერთობლიობას წარმოადგენს, რომელთაგან თითოეული ერთგვარი კარიბჭეა – მათი საშუალებით სხვადასხვა რესურსი ხელმისაწვდომი ხდება. თანამედროვე პოპულარული პორტალები ადვილად იზიდავს მომხმარებელს და მათ განსხვავებულ მომსახურებას სთავაზობს. რა დანიშნულება აქვს სასკოლო საგანმანათლებლო პორტალს და რა მოლოდინი შეიძლება ჰქონდეს მასწავლებელს მისი გამოყენებისას?

მერაბ ლაბაძე

სასწავლო მასალების მთავარ კლასიფიკატორს ეროვნული სასწავლო გეგმა წარმოადგენს. ამდენად, პორტალზე განთავსებული თითოეული სასწავლო ობიექტი კურიკულუმის თემებთან და საკითხებთან მიმართებაშია დახარისხებული. ეს საშუალებას აძლევს მომხმარებელს, ადვილად მოძებნოს საჭირო მასალა საგნებისა და კონკრეტული სასწავლო ამოცანის მიხედვით.

პირველი ვებ-პორტალები, გასული საუკუნის ბოლოს, ინტერნეტის სწრაფ განვითარებასთან ერთად გაჩნდა. მათ ძირითად მიზანს ინტერნეტში ნავიგაციის პირველწყაროდ ყოფნა წარმოადგენდა. ე.წ. პორიზონტალური პორტალები ყველანაირ ინფორმაციასა თუ გასართობს სთავაზობდნენ მომხმარებელს (მაგ.: www.yahoo.com), ხოლო ვერტიკალური პორტალები ერთ საკითხზე (მაგალითად, ახალ ამბებზე, სამთავრობო უწყებებზე ან კომერციულ სერვისზე) იყვნენ ფოკუსირებული. ორივე შემთხვევაში, მომხმარებელს პასიური როლი ჰქონდა მინიჭებული.

იმავე პერიოდში ტექნოლოგიურად განვითარებულ ქვეყნებში სამთავრობო და ადმინისტრაციული სერვისის ელექტრონულ სივრცეში გადატანა დაიწყო. ამ პროცესმა განათლების სისტემამდეც მიაღწია. ბუნებრივია, პირველი საგანმანათლებლო პორტალები მომხმარებელს მკითხველად აღიქვამდნენ. მას შეეძლო გასცნობოდა ახალ ამბებს ან სასწავლო პროგრამას, ჩამოეტვირთა სასწავლო მასალები კურიკულუმის საგნებში. მომხმარებლის თანამონაწილეობა, ძირითადად, ფორუმის ტიპის დისკუსიებით ან ელექტრონული ფოსტის საშუალებით დამყარებული კომუნიკაციით შემოიფარგლებოდა.

საგანმანათლებლო პორტალების მიზანია, ინტერნეტში განთავსებული საგანმანათლებლო ხასიათის ინფორმაციისა და სასწავლო რესურსების მომხმარებლისთვის ხელმისაწვდომობა უზრუნველყოს, მისი მოთხოვნებისა და მისწრაფებების შესაბამისად.

ახალი ტექნოლოგიების განვითარებასთან ერთად, სასწავლო რესურსების ფორმატი ტექსტის ჩარჩოებს გასცდა. გაჩნდა ელექტრონული სასწავლო ობიექტის ცნებაც. ასეთი ობიექტი შეიძლება იყოს აუდიო-ვიზუალური ან მულტიმედიაური, (მაგ: სასწავლო პროგრამა, დიაგრამა, ნახატი, ვიდეო და ა.შ.). სასწავლო მასალების თავმოყრისა და კლასიფიკაციისათვის იქმნება სპეციალური საცავები. ამავე დროს, ახალი ვებ 2.0 კონცეფციის დამკვიდრებასთან ერთად, რომელიც აქტიურ მომხმარებელთა ქსელებზე დაფუძნებული, საგანმანათლებლო პორტალის ფუნქციონალური შესაძლებლობებიც თანდათან იცვლება. მის მთავარ მომხმარებელს საგანმანათლებლო ტექნოლოგიებში გათვითცნობიერებული მასწავლებელი წარმოადგენს, რომელიც თავად ქმნის სასწავლო ელექტრონულ რესურსებს და აქტიურობს საკუთარ პროფესიულ ქსელში. მსგავსი მიდგომით შეიქმნა შოტ-

ლანდიის, ნიდერლანდების, ფინეთის, ავსტრიის, ირლანდიის, გერმანიის, უელსის სასკოლო პორტალები.

ინფორმაციულ ტექნოლოგიებში განაფული და მომთხოვნი ესტონელი მასწავლებლებისთვის შექმნილი სასკოლო პორტალის (www.koolielu.ee) მაგალითზე განვიხილოთ თანამედროვე საგანმანათლებლო პორტალის დამახასიათებელი თვისებები და ის სერვისები, რომელთა მიწოდებაც მის სიცოცხლისუნარიანობას უზრუნველყოფს.

პორტალის სრული მომსახურების მიღება მხოლოდ მასზე დარეგისტრირების შემდეგ შეიძლება. მისი ტექნიკური პლატფორმა ისეთი თანამედროვე სოციალური სოფტის გამოყენების საშუალებას იძლევა, როგორცაა ელექტრონული პორტფოლიო, ნიშნულები (tag), სოციალური სანიშნეები, რეკომენდაციები, ვიჯეტები. მას ასევე აქვს სხვადასხვა ფუნქცია (მაგ.: კალენდარი, ჩასანიშნი ფურცელი, ამინდის პროგნოზი, ვალუტის კურსი, ახალი ამბები და სხვ.).

პორტალის სტრუქტურა და მახასიათებლები

პორტალი შედგება შემდეგი ძირითადი სექციებისაგან:

- 🍏 ახალი ამბები – სხვადასხვა ინტერნეტ-წყაროდან მიღებული ინფორმაცია;
- 🍏 განცხადებები და რეკლამა – ინფორმაცია სასწავლო კურსებსა და დასაქმების შესაძლებლობებზე;
- 🍏 ხელსაწყოები – ბმულები ჩამოტვირთვად ან ინტერნეტში განთავსებულ საგანმანათლებლო რესურსებსა თუ პროგრამებზე;
- 🍏 საგნები – კურიკულუმის შესაბამისად დაჯგუფებული სასწავლო ელექტრონული მასალები;

🍏 დისკუსიები – ტრადიციული ვებ-ფორუმი;

🍏 გაერთიანებები – აქ თითოეულ მომხმარებელს შეუძლია, შექმნას ვირტუალური გაერთიანება, რომელიც ავტომატურად იღებს სათანამშრომლო სივრცეს, ფორუმს და შესაბამის ხელსაწყოებს.

პორტალის მართვა

პორტალის შინაარსით დატვირთვაში მომხმარებელთა აქტიური თანამონაწილეობა ვებ 2.0 ტიპის ინოვაციას წარმოადგენს. მასწავლებლებს შეუძლიათ, თავად ატვირთონ სასწავლო მასალები და გამოაქვეყნონ ინფორმაცია. თუ ადრე ამგვარი მასალების განთავსებაზე მოდერატორები იყვნენ პასუხისმგებლები, ახლა ეს ფუნქცია ნებისმიერ დარეგისტრირებულ მომხმარებელზეა დელეგირებული. თუმცა მოდერატორებსა და ექსპერტებს მნიშვნელოვანი როლი აკისრიათ: მათ ასატივრთი მასალის მიღება ან უარყოფა შეუძლიათ. ავტორების რაოდენობის ზრდა პორტალს ამდიდრებს და მრავალფეროვანს ხდის.

ელექტრონული მასალების სასაპი

პორტალი სასწავლო ელექტრონული ობიექტების არსებულ საცავთანაა ინტეგრირებული. ამგვარი საცავის მაგალითს ქართველი მასწავლებლებისთვის ნაცნობი ლემილი (LeMill.net) წარმოადგენს. საცავში განთავსებული ინფორმაციის მახასიათებლები, ანუ მასალების მეტამონაცემები სტანდარტიზებული და სხვა მსგავს საცავებთან გაზიარებადია. ეს აფართოებს მათი გამოყენების არეალს და ზრდის პოტენციურ მომხმარებელთა რიცხვს, მათ შორის სხვა ქვეყნებიდან. პორტალზე განთავსებული სასწავლო რესურსების მოძიება შესაძლებელია ევროპული სასკოლო ქსელის ელექტრონული

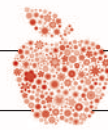
რესურსების გაცვლითი პორტალის მეშვეობითაც: [http:// hreforschools.eun.org/](http://hreforschools.eun.org/)

კავშირი სასწავლო გეგმასთან

სასწავლო მასალების მთავარ კლასიფიკატორს ეროვნული სასწავლო გეგმა წარმოადგენს. ამდენად, პორტალზე განთავსებული თითოეული სასწავლო ობიექტი კურიკულუმის თემებთან და საკითხებთან მიმართებაშია დახარისხებული. ეს საშუალებას აძლევს მომხმარებელს, ადვილად მოძებნოს საჭირო მასალა საგნებისა და კონკრეტული სასწავლო ამოცანის მიხედვით. ასეთი კლასიფიკაცია განათლების სისტემის მესვეურთათვის ნათელს ხდის, თუ რომელი საგანი თუ თემა არის უზრუნველყოფილი შესაბამისი ელექტრონული სასწავლო მასალებით და რას სჭირდება მეტი ყურადღება.

ნიშნულები (ტეგები)

საცავში არსებული სასწავლო მასალების წარმოჩენის კიდევ ერთი ფორმაა ე.წ. ტეგების (ნიშნულების, იარლიყების) ღრუბელი. ერთფეროვან ცხრილში მოთავსების ნაცვლად, ელექტრონული რესურსის ნებისმიერი მახასიათებელი სიტყვა განიხილება, როგორც ნიშნული (tag) და ხდება მისი ასახვა საერთო

ვიზუალურ ტექსტურ ღრუბელში. რაც უფრო ხშირად გამოიყენება ესა თუ ის მახასიათებელი, მით უფრო დიდია მისი ტექსტის ზომა ღრუბელში. ამ ფორმას კარგად იცნობს ვებ 2.0-ში გაცნობიერებული მომხმარებელი.

სოციალური სანიშნავი (BOOKMARKS)

პორტალის დარეგისტრირებულ მომხმარებელს შეუძლია სანიშნავების გაკეთება სასურველ და მისთვის საინტერესო სასწავლო მასალებზე. იმას, რაც ერთხელ იპოვეთ და ჩაინიშნეთ, ხელმეორედ ადვილად გამოიყენებთ (ზუსტად ისე, როგორც ვებ-ბრაუზერში სანიშნის სახით იმასსოვრებთ სასურველ ვებ-გვერდს). მასწავლებლის სანიშნების კოლექციის ნახვა მის კოლეგებსაც შეუძლიათ. სასწავლო მასალის პოპულარობის ხარისხი კი იმის მიხედვით განისაზღვრება, თუ რამდენ კოლექციაში მოხვდება იგი.

რეკომენდაციები

დარეგისტრირებულ მომხმარებლებს მასალების ირგვლივ საკუთარი კომენტარებისა და რეკომენდაციების განთავსება შეუძლიათ. ასევე, შესაძლებელია დისკუსიის დაწყებაც. ასეთი ხარისხობრივი მახასიათებლები სასწავლო მასალების კლასიფიკაციის კიდევ ერთ საშუალებას იძლევა. მაგალითად, მასალა შეიძლება დახასიათდეს, როგორც საკლასო ან კლასგარეშე აქტივობა. ზოგ სასწავლო პორტალზე მასალისათვის „ვარსკვლავური“ რეიტინგის მინიჭება შესაძლებელია.

პერსონიზებული სივრცე (დასკოში)

ეს სექცია ყველაზე მეტად პასუხობს ვებ 2.0 მახასიათებლებს. მომხმარებ-

ლის პერსონალური სივრცის, ანუ პირადი დესკტოპის გამდიდრება ვიდეტების ტექნოლოგიითაა შესაძლებელი, ანუ მცირე ფანჯრის ტიპის გრაფიკული ბლოკი, რომელშიც თავს იყრის გარკვეული ტექსტობრივი თუ ვიზუალური ინფორმაცია. პორტალის თითოეულ განყოფილებას აქვს საკუთარი ვიდეტი, ანუ ექსპორტირებადი მინი-ბლოკი. მომხმარებელი თავად წყვეტს, რა სახის ფუნქციები სჭირდება მას და ამის მიხედვით ათავსებს პორტალის სასურველ ელემენტებს ვიდეტების სახით პირად სივრცეში. ეს პორტალის სხვადასხვა განყოფილების მყისიერ ნედომას უზრუნველყოფს (iGoogle სერვისების მსგავსად). მასწავლებელს აღარ სჭირდება პორტალზე ნავიგაცია საინტერესო მასალების მოსაძებნად. მისთვის მნიშვნელოვანი საკითხები პირდაპირ ხვდება დესკტოპის ვიდეტებში, იქნება ეს ახალი ამბები, ახლად ატვირთული სასწავლო მასალები რომელიმე საგანში, კომენტარები, ბლოგები თუ დისკუსიები. ზოგიერთი ვიდეტი მომხმარებელს აკავშირებს გარე საიტებთანაც, მაგალითად, ფეისბუქთან, ფოტოების ვებ-კოლექცია ფლიკრთან (Flickr) და სხვ.

მომხმარებლის პროფილი

ყველა დარეგისტრირებულ მომხმარებელს აქვს საჯარო პროფილის გვერდი, რომელიც პორტფოლიოს თვისებებსაც ითავსებს. აქ ირჩევთ მეგობრებს, ათავსებთ ბლოგს და სანიშნების კოლექციებს. აქვე შეიძლება შერჩეული ვიდეტების ნაწილის განთავსებაც. მომხმარებელი თავად წყვეტს, რა ინფორმაცია განათავსოს საჯარო პროფილში და ვის მისცეს მისი ნახვის უფლება: ყველას, რეგისტრირებულ მომხმარებლებს თუ მეგობრების ან კოლეგების ჯგუფს. პერსონალური გვერდის შექმნა სოციალურ ქსელებში საკუთარი გვერდის შექმნას ნააგავს.

საზოგადოებრივი ჯგუფები

ეს განყოფილება საშუალებას აძლევს მომხმარებელს, შექმნას ვირტუალური სამუშაო ჯგუფები, ან მოძებნოს მასწავლებლები, რომლებსაც მსგავსი ინტერესები აქვთ. ის მხოლოდ პორტალზე განთავსებული მასალების გამოყენების სიხშირეს კი არ ზრდის, არამედ ხელს უწყობს ასეთი მასალების ერთობლივად შექმნას. ამ ვირტუალურ გარემოში ტარდება მასწავლებელთა ტრენინგ-კურსების ჩატარებაც, შესაბამისად, მასწავლებელთა გაერთიანება სასწავლო ჯგუფად გადაიქცევა. ზოგიერთი სასკოლო პორტალი სხვა მომსახურებასაც სთავაზობს მომხმარებელს, მაგალითად, სასწავლო ვებ-გვერდის ან გაკვეთილის გეგმის შექმნას, ვებ-ტესტების გავლას, ვიდეო გაკვეთილების ნახვას და სხვ. პორტალი ზოგჯერ მოიცავს რესურსებს მშობლებსათვის, მოსწავლეებისათვის, სკოლების ადმინისტრაციისა და ისტ მენეჯერებისათვის.

ქართველი მასწავლებლისთვის საგანმანათლებლო პორტალის კონცეფცია ალბათ სიახლე აღმოჩნდება. თუმცა ის ფაქტი, რომ ლემილის პორტალზე ქართული რესურსები უცხოენოვან რესურსებზე უხვად არის წარმოდგენილი, ამ მიმართულებით სერვისების განვითარების შესაძლებლობაზე მიუთითებს. სოციალური ქსელების ქართველ მომხმარებელთა რიცხვი იზრდება და თანამედროვე ტექნოლოგიებიც სულ უფრო ხელმისაწვდომი ხდება მასწავლებლებისთვის. ამ ფაქტორების ერთობლიობა კი საქართველოში საგანმანათლებლო პორტალის დანერგვის და გამოყენების პერსპექტივას უფრო და უფრო რეალურს ხდის.

